

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Sanja Pavlović, Milena Vasić, Nadežda Budimović, Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Filip Švarn, Rodoljub Šabić, Tamara Skrozza i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 28. 5. 2026. godine, većinom glasova, izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „I novac dele na pogrešan recept“, objavljenim 28. aprila 2026. godine, portal „Radar.rs“

1.prekršio je tačku 4 Poglavlja I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara i novinarki Srbije, po kojoj je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju neistina,

2.prekršio je i tačku 3 Poglavlja VIII (Odnos prema izvorima) o obavezi novinara/novinarki da konsultuju što više izvora.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Žaklina Kostić, direktorka kompanije Aptus doo podnela je žalbu zbog, kako je navela, prekršaja više poglavlja Kodeksa novinara i novinarki Srbije u tekstu u kojem se iznose zaključci o navodno privilegovanom položaju određenih kompanija u postupcima javnih nabavki, uključujući i kompaniju Aptus, bez navođenja potpunog činjeničnog i metodološkog principa na osnovu kojeg su takvi zaključci izvedeni. Istakla je, između ostalog, da autor teksta navodi „Analiza celokupne baze odluka o dodeli ugovora Univerzitetskog kliničkog centra Srbije, najveće zdravstvene institucije u zemlji, otkriva zabrinjavajuću koncentraciju, jer je od ukupno 15.925 ugovorenih poslova čak 3.114 dogovoreno sa samo pet kompanija. Njima je, dakle, poverena svaka peta ili 19,6 odsto svih javnih nabavki“, pozivajući se na analizu baze podataka odluka o dodeli ugovora UKC, ali bez preciziranja; vremenskog perioda obuhvaćenog analizom, strukture nabavki (dobra, usluge, radovi), predmeta nabavki dobara (lekovi, medicinska sredstva, tehnički material itd), zaključenih ugovora po predmetu nabavke i kompanija. Zbog toga se čitaocu pruža nepotpuna slika, sugerise privilegovan položaj kompanija i navodi se na pogrešan zaključak o postojanju nepravilnosti u postupcima javnih nabavki sa kompanijama navedenim tekstu. Takođe, podatak o neto profitnoj marži kompanije Aptus od 31,7%, uz poređenje sa navodnim evropskim prosekom, a bez navođenja izvora i metodologije takvog poređenja direktno insinuiira sumnju u pravilnost sprovedenih postupaka javnih nabavki i poslovni uspeh kompanije. U žalbi se ukazuje i na to da se kvalifikacije poput „ekskluzivni partner“, „višestruko veće marže od evropskih“, „uigrani partner države“ iznose bez relevantnih dokaza koji bi ukazivali na nezakonito ili

neregularno poslovanje, dok se naslovom teksta „sumnjive javne nabavke u zdravstvu“ direktno insinuira nezakonitost i neregularnost u poslovanju kompanija, što je apsolutno netačno. Žaliteljka je navela i da pre objavljivanja, redakcija nije kontaktirala kompaniju radi provere informacija i pružanja mogućnost da se izjasni o navodima koji se na nju odnose.

Po dostavljanju žalbe redakciji „Radara“, urednik Ekonomije Milan Čulibrk ponudio je podnosiocu žalbe objavljivanje odgovora, ali, kako je naveo u odgovoru na žalbu, nije dobio nikakav odgovor. Umesto odgovora redakciji, dr Žaklina Kostić je o tome da ne pristaje na predlog urednika obavestila Savet za štampu, istovremeno dostavljajući i dopunu žalbe, uz koju su priloženi i godišnji finansijski izveštaji koji se predaju Agenciji za privredne registre, a čijom analizom se, kako je objasnila, može utvrditi da je poslovanje Aptusa stabilno, da nema naglih skokova u povećanju prometa i dobiti što ukazuje da nije bilo privilegovanog položaja i koruptivnih radnji. Istakla je da je to što je dozvoljeno studentu ekonomije da napiše sporan tekst bez ikakve prethodne provere javno dostupnih činjenica „dokaz namere i senzacionalizma urednika“.

U odgovoru na žalbu, urednik Milan Čulibrk i autor teksta Luka Benčik ukazali su na to da se u žalbi ne identifikuje ni jedan konkretan podatak iz „spornog“ teksta koji je netačan, neistinit ili izmišljen. „Žalba ne tvrdi da su finansijski podaci pogrešni. Ne tvrdi da su podaci o broju zaposlenih netačni. Ne tvrdi da su podaci o prihodima ili EBITDA pokazatelju izmišljeni. Ona samo osporava kontekstualizaciju tačnih, javno dostupnih i proverljivih podataka koje sama kompanija podnosi nadležnim državnim institucijama“. Istakli su da su svi podaci navedeni u tekstu preuzeti isključivo iz javno objavljenih finansijskih izveštaja, koje sama kompanija podnosi APR-u. Podatak o neto profitnoj marži od 31,7 odsto izračunat je tako što je neto dobit za 2024. godinu od 327.202.000 dinara podeljena sa ukupnim prihodima ($327.202.000 / 1.029.403.000 = 31,78$ odsto), tako da to nije interpretacija novinara, već egzaktan pokazatelj.

Do podataka da je EBITDA porasla sa 289 na 408 miliona dinara u periodu 2022- 2024. došlo se takođe iz APR finansijskih izveštaja i poklapaju se sa navodima u tekstu do poslednje cifre, dok je analiza koncentracije nabavki (15.925 ugovora UKC Srbije, od čega 3.114 ili 19,6% sa samo pet kompanija) urađena je na celokupnoj bazi odluka u periodu od 27. jula 2020. do 1. aprila 2026. godine. Industrijska literatura i sektorske analize konsistentno pokazuju da su neto profitne marže veleprodajnih distributera medicinskog potrošnog materijala u Evropi niske, zbog sistema javnog zdravstvenog osiguranja, regulatornog pritiska na cene i visoke konkurencije u distributivnom lancu. Damodaran industrijska baza podataka za sektor Healthcare Products i Medical Supplies, koja je javno dostupna i akademski citirana, beleži prosečne neto marže u ovom sektoru znatno ispod 10 odsto za distributere koji nemaju sopstvenu proizvodnju, navedeno je, između ostalog, u odgovoru na žalbu. Urednik i autor teksta ukazali su i na to da su neosnovane tvrdnje da kvalifikacije „ekskluzivni posrednik“ i „uigrani partner države“ nanose štetu poslovnom ugledu kompanije. Pritom, kvalifikacija „ekskluzivni posrednik“ nije vrednosni sud, već ekonomska klasifikacija koja direktno proističe iz toga što je reč o firmi registrovanoj kao trgovačko preduzeće, bez sopstvene proizvodnje, sa 22 zaposlena, prihodom od više od

milijardu dinara i neto dobiti od 327 miliona dinara, čiji je primarni kupac državna zdravstvena ustanova.

Kvalifikacija „uigrani partner države“ opisuje tržišni položaj kompanije u kontekstu sistema javnih nabavki i ne sadrži optužbu za korupciju, niti kvalifikuje bilo čije postupanje kao nezakonito, a Kodeks novinara ne zabranjuje analitičke kvalifikacije zasnovane na verifikovanim podacima. Istakli su i da je tačno da autor pre objavljivanja teksta nije kontaktirao kompaniju radi provere informacija, jer je svoju analizu bazirao na javno dostupnim podacima iz dva javna registra — Agencije za privredne registre i Portala javnih nabavki Republike Srbije. Poglavlje I Kodeksa novinara i novinarki Srbije definiše da je novinar dužan da radi u javnom interesu i da objavljuje činjenice neophodne građanima za donošenje informisanih odluka. Poglavlje III definiše odgovornost novinara prema javnosti kao primarnu- ispred odgovornosti prema bilo kom privrednom subjektu. Predmetni tekst je, kako se navodi, u potpunosti je u skladu sa tim načelima.

Članovi Komisije za žalbe su se saglasili sa ocenom urednika da je tema legitimna, jer se u tekstu analizira trošenje javnog novca u zdravstvenom sistemu Republike Srbije, te da je analiza finansijskih pokazatelja kompanija koje dominantno posluju sa državnim zdravstvenim institucijama, a finansiraju se iz sredstava zdravstvenog osiguranja, od velikog javnog interesa.

Tekst je, po mišljenju Komisije, u celini korektno napisan, uz pozivanje na javno dostupne podatke čija tačnost nije osporena. Međutim, kada je reč o delu teksta koji se odnosi na konkretnu kompaniju koja je podnela žalbu, po mišljenju većine članova Komisije, iznete su određene paušale ocene na osnovu nepotpunih informacija. Deo informacija i objašnjenja iz odgovora na žalbu (poput onih da se podaci o potpisanim ugovorima odnose na period od šest godina, ili kako je izračunata marža, npr.), morao je, smatra Komisija, naći mesto u tekstu, kako bi se čitacima ponudile sve relevantne informacije na osnovu kojih su u tekstu doneti određeni zaključci.

Podaci koji jesu objavljeni ne potvrđuju tezu iz nadnaslova da je reč o sumnjivim javnim nabavkama, odnosno iz teksta čitalac ne može pouzdano da zaključi šta je tačno u tom poslu sumnjivo, a posebno ne šta je problematično u radu podnosioca žalbe i ima li nečeg protivzakonitog u njihovoj saradnji sa Univerzitetским kliničkim centrom Srbije ili diskriminatornog u odnosu na druge ponuđače.

Komisija smatra da je, uprkos tome što su objavljene informacije iz javno dostupnih izvora u čiju tačnost nije bilo razloga da se sumnja, ti podaci su bili osnov za određene vrednosne sudove koji mogu da povrede ugled kompanije Aptus. Zato je bilo potrebno da se, pre objavljivanja teksta, od predstavnika kompanije zatraže odgovori u vezi sa poslovima sa državom, odnosno u vezi sa saopštenim kvalifikacija tog odnosa. Komisija podseća i da Kodeks novinara i novinarki Srbije propisuje obavezu konsultovanja što više izvora, odnosno najmanje dva koja bi mogla da potvrde ili ospore određene informacije.

Članovi Komisije nisu bili saglasni sa ocenom podnositeljke žalbe da je reč o lošoj nameri i senzacionalizmu. Naprotiv, u postupku redakcije vide motiv da se istraži jedna veoma važna tema od velikog javnog značaja, bez želje da se bilo kome nanese šteta. Komisija veruje da su propusti u tekstu nenamerni, a dobra volja redakcije da to ispravi vidi se iz ponude urednika da objavi demanti.

Komisija je, zbog svega ovoga, odlučila da su prekršene tačke Kodeksa koje se odnose na to da se izostavljenjem određenjih informacija čitaoci mogu navesti na pogrešan zaključak, kao i odredbu koja novinare/novinarke obavezuje na konsultovanje više izvora.

Za ovu odluku je glasalo sedmoro članova Komisije, dok je dvoje bilo protiv. Oni su mislili da Kodeks nije prekršen, da su objavljene tačne informacije, da tekst nije uvredljiv, niti se u njemu iznose neosnovane optužbe protiv žalitelja, te da nije bilo potrebe da sa njima kontaktiraju pre objavljivanja teksta.

Beograd, 28. 5. 2026.

Predsedavajuća

Nadežda Budimović